

Yttrande till inriktningsärende 2024–2026

Natur- och stadsmiljönämnden

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Nämndspecifik omvärldsanalys	3
Konsekvenser av nämndens ekonomiska ramar i inriktningsärendet.....	4
Investeringar.....	8
Lokalresursplan	11
Eventuella förändringar av taxor och avgifter.....	11

Bilaga

Bilaga: Underlag till budget 2024 till inriktningsärendet natur- och stadsmiljönämnden

Sammanfattning

Under de närmaste åren kommer kostnadsnivåerna inom nämndens verksamhetsområden påverkas negativt av bland annat ökade el- och drivmedelspriser (som påverkar kostnader för vinterväghållning och transporter), ökade VA-avgifter, högre indexregleringar och övertagande av nya objekt såsom parker, gång- och cykelvägar, vägar och ny belysning. Detta tillsammans med det nya ansvaret för offentlig konst kommer att innebära väsentligt högre kostnader för nämndens verksamhetsområden.

I inriktningsärende 2024–2026 för Huddinge kommun föreslås nämnden få utökade driftmedel 2024 för vinterväghållning, parkskötsel, tillkommande förvaltningsobjekt, prisökningar och för fortsatt aluminiumfällning i Drevviken.

Utifrån nämndens beräkning behövs ett budgettillskott på 29,8 mnkr 2024 samt eventuellt ytterligare medel för ökade kostnader för vinterväghållning. Nämnden redovisar vilka konsekvenser föreslagen ekonomisk ram och föreslagna investeringar får för verksamheten.

Nämndspecifik omvärldsanalys

Natur- och stadsmiljönämnden (och dess föregångare klimat- och stadsmiljönämnden) har de senaste åren fokuserat på effektiviseringar, besparingar och kvalitetshöjande åtgärder inom stadsmiljöområdet.

Verksamheten har genom strukturella organisatoriska förändringar omvandlats från en utförarorganisation till den beställarorganisation som den är idag. Tidigare miniminivåer har lyfts till kvalitativa upphandlingar, prioriterade beställningar, bättre resursnyttjande samt kontroll och uppföljning av befintliga avtal och leveranser av köpta tjänster. Tack vare genomförda och kommande förändringar kan pris- och löneökningar delvis hanteras inom given budgetram, men inte fullt ut.

Under de närmaste åren kommer nämndens verksamhetsområden påverkas negativt av bland annat ökade el- och drivmedelspriser (som påverkar kostnader för vinterväghållning och transporter), ökade VA-avgifter, högre indexregleringar och övertagande av nya objekt såsom parker, gång- och cykelvägar, vägar och ny belysning.

Utifrån natur- och stadsmiljönämndens reglemente ansvarar nämnden från och med 2023 för förvaltning av offentlig konst i utemiljö. Det är ett eftersatt verksamhetsområde som kommer att innebära högre underhållskostnader.

Ovanstående förändringar innebär väsentligt högre kostnadsnivåer för nämndens verksamhetsområden.

Natur- och stadsmiljönämnden behöver fortsätta att arbeta med att kommunens sjöar ska uppnå god ekologisk och kemisk status utifrån beslutade åtgärdsprogram. Intresset för naturen är fortsatt stort hos invånare och besökare. Förväntningarna ökar på naturreservaten i sig och på tjänster kopplade till naturreservaten, såsom digitala och fysiska guidade naturupplevelser. Nämnden måste därmed fortsätta att satsa på drift och underhåll av naturreservaten, enligt föreskrifterna och kommunens naturvårdsplan för 2022–2025. Det finns dessutom ett ökat behov av att arbeta med biologisk mångfald.

Potentialen av att återställa våtmarker ska tas tillvara. Därigenom kan utsläppen från torrlagd mark minska. Det är också ur klimatsynpunkt värdefullt att värna de stora arealer naturmark som nämnden förvaltar, eftersom naturmark binder koldioxid i träd, växter och mark. Nämnden har fått LONA-bidrag för att inventera potentiella våtmarker i Huddinge kommun. Denna inventering kommer att generera förslag till investeringar i återställande av våtmarker, från 2024 och framåt.

I kommunens naturreservat finns cirka 80 byggnader, som förvaltas och underhålls av natur- och stadsmiljönämnden. Arrendegården Björksättra är tomställd i väntan på politiska beslut kring framtida inriktning.

Nämnden har i verksamhetsplanen 2023 gett förvaltningen i uppdrag att utreda möjligheten att energieffektivisera förvaltade byggnader och att producera energi. Denna utredning kommer att generera förslag till investeringar i energieffektivisering, från 2024 och framåt.

I inriktningsärende 2024–2026 för Huddinge kommun föreslås nämnden få följande utökade driftmedel 2024:

- 8 mnkr för vinterväghållning (ramhöjande)
- 1 mnkr i prisökning nytt avtal parkskötsel (ramhöjande)
- 1,5 mnkr för tillkommande förvaltningsobjekt (ramhöjande)
- 3 mnkr i kompensation för prisökningar av gatubelysning (ramhöjande)
- 0,3 mnkr som flyttas från bygglovs- och tillsynsnämnden till natur- och stadsmiljönämnden till följd av flytt av tjänst.

Nämndens budgettram föreslås minska inför 2024 enligt följande:

- 3,05 mnkr i minskade medel för aluminiumfällning i Drevviken. Budgetmedel 2023 är 5,3 mnkr. 2,25 mnkr kvarstår tillfälligt 2024
- 0,1 mnkr för minskade kostnader i och med städupphandling.

Nämndens föreslagna ramökning är därmed 10,6 mnkr. Nämnden bedömer inte att detta är tillräckligt och redogör nedan för behoven och förutsättningarna inom de olika verksamhetsområdena för 2024 och framåt. Totalt ser nämnden ett behov av en utökad budgettram med 29,8 mnkr.

Konsekvenser av nämndens ekonomiska ramar i inriktningsärendet

De extramedel nämnden fick 2022 för trygghetsskapande och förebyggande underhållsåtgärder har inneburit att underhåll och akuta åtgärder har kunnat vidtas i större utsträckning än vad som annars hade varit möjligt, samt att kommunens uppbyggda åtgärdsskuld har minskat. Det är viktigt att även framöver hålla en bra arbetstakt för löpande underhållsarbete och akuta åtgärder. Huddinge kommuns tidigare modell där budgetuppräknningen kopplas till befolkningsutvecklingen ger inte nämnden tillräckligt bra förutsättningar att bedriva sin verksamhet i enlighet med lagkrav och politiska målsättningar, när det samtidigt sker en expansiv utveckling av kommunen. Nämnden är därför positiv till att kommunstyrelsens förvaltning i samverkan med miljö- och bygglovsförvaltningen har börjat se över resurstilldelningen till natur- och stadsmiljönämndens verksamheter inklusive budgetering och resultatöverföring för vinterunderhållsverksamheten. Nämnden är mån om att översynen fortsätter.

Vid utebliven eller inte tillräcklig ramökning för kostnader kopplade till vinterväghållning, avgifter till SVOA, kostnader för drift- och underhållsåtgärder för nya förvaltningsobjekt samt underhåll av offentlig konst i utemiljöer, kommer nämnden för att hålla en budget i balans behöva vidta åtgärder som innebär en minskad kvalitet på en del drift- och underhållstjänster inom nämndens verksamhetsområden. Det kan handla om kraftigt minskade renhållningsinsatser på allmän platsmark, minskat underhåll av lekplatser och minskade drift- och underhållsåtgärder kopplade till vägkroppen och till ökad trivsel och trygghet i kommunen med mera.

Högre elkostnader – offentlig belysning

Nu gällande elavtal med fast pris löper ut vid slutet av 2023. Nytt avtal med nya priser har tecknats och gäller från och med den 1 januari 2024. Det innebär att nämnden kommer att få kraftigt höjda kostnader för elförbrukning, samt höjda kostnader för elöverföring. Nämndens årliga kostnader för gatubelysning beräknas stiga med 3,5 mnkr. I beräkningen ingår nätavgifter, högre pris per kilowattimme samt besparing till följd av att LED-belysning förbrukar mindre mängd el. I inriktningsärende 2024–2026 för Huddinge kommun föreslås nämnden få 3 mnkr för denna ökade kostnad. Nämnden ser ett behov av ytterligare 0,5 mnkr.

Högre kostnader för vinterväghållning

Nämnden erhöll en ramökning med 4,5 mnkr inför 2023. Trots detta ser nämnden ett behov av ytterligare en ramökning i och med att prisjusteringar kommer att ske inför vintersäsongen 2023/2024. En ny upphandling av vinterväghållningstjänster pågår och ett nytt kontrakt kommer att tilldelas inför vintersäsongen 2024/2025. Kostnader för 2024 påverkas både av prisjusteringen inför vintersäsongen 2023/2024 och av en ny upphandling och ett nytt avtal från och med vintersäsongen 2024/2025. För vintersäsongen 2023/2024 (januari–april 2024) beräknas högre kostnader om cirka 5 mnkr. Hur stor kostnaden för hela 2024 blir är svår att uppskatta i och med att det handlar om en ny upphandling och det är svårt att beräkna hur rådande omständigheter på marknaden kommer att påverka prissättningen framåt.

I inriktningsärende 2024–2026 för Huddinge kommun har det avsatts 8 mnkr för ökade kostnader för vinterväghållning 2024.

Högre avgifter SVOA

Stockholm Vatten och Avfall AB (SVOA) har inför 2023 höjt anläggnings- och brukningsavgifterna i taxan för vatten och avlopp, vilket innebär en kostnadsökning för nämnden med 1,2 mnkr från och med 2023. Nämnden har inte fått kompensation för höjningen inför 2023. SVOA kommer enligt deras egen prognos att höja avgifterna även till 2024 med 25 procent jämfört med nuvarande priser (motsvarar cirka 1,5 mnkr), till 2025 med 7 procent (motsvarar cirka 0,5 mnkr) och till 2026 med 7 procent (motsvarar cirka 0,7 mnkr). I inriktningsärende 2024–2026 för Huddinge kommun har denna ramökning inte beaktats.

Indexuppräknig befintliga avtal

De flesta av nämndens avtal (drift och underhåll av park, konstruktionsbyggnader, parkeringsövervakning och fordonsflytt, arboristavtalet med flera) kommer att indexregleras under de närmaste åren. Indexregleringen bedöms ligga på 5 procent, vilket motsvarar 2 mnkr i ökade kostnader varje år. I inriktningsärende 2024–2026 för Huddinge kommun föreslås nämnden få 1 mnkr för nytt avtal parkskötsel. Nämnden ser ett behov av ytterligare 1 mnkr.

Nya parker, lekplatser, gator och gång- och cykelvägar

Under åren 2024–2026 kommer nämnden att ta över driftansvaret för flera grönytor, lekplatser och gång- och cykelvägar, samt för ny belysning med mera (se uppräknig av objekt i bifogad Excelfil). Den totala drift- och underhållskostnaden för dessa objekt beräknas till 1,5 mnkr 2024, ytterligare 2 mnkr 2025 och sedan ytterligare 2 mnkr 2026. I inriktningsärende 2024–2026 för Huddinge kommun föreslås 1,5 mnkr avsättas för detta.

Offentlig konst i utemiljö

Enligt natur- och stadsmiljönämndens reglemente ansvarar nämnden från och med 2023 för förvaltning av konst i utemiljö. Arbetet med underhåll av offentlig konst i utemiljöer är eftersatt. Förvaltningen behöver inventera och besikta alla konstverk och därefter ta fram en underhållsplan och påbörja underhållsåtgärder. För att påbörja detta arbete har nämnden fått en ramutökning för 2023 med 0,3 mnkr. Kostnaden för att underhålla offentlig konst i utemiljön är svår att uppskatta i och med att inventeringen inte är klar. Den är också beroende av vilken ambitionsnivå som bestäms och i vilken takt underhållsåtgärderna ska genomföras. Ett förslag från nämnden är att avsätta 2 mnkr för 2024 och att under 2024 ta fram en underhållsplan för de kommande åren.

Omställning från gräsmatta till äng

I kommunens miljöprogram för 2022–2025 lyfts fördelarna med att en omställning från gräsmattor till ängar genomförs.

I och med att nämnden i inriktningsärende 2024–2026 för Huddinge kommun föreslås få investeringsmedel som kan användas för omställning från gräsmatta till äng kan driftkostnaden hanteras inom nuvarande driftbudget. Efter omställningen av gräsytor till äng beräknas driftkostnader för 10 hektar äng ligga på 0,2 mnkr per år. Ingen utökning av driftbudget för skötsel av ängsytor är nödvändig.

Naturvårdsinsatser utifrån fastställda reservatsbeslut

Det finns i fastställda reservatsbeslut (beslutade av endera kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen – olika för olika planer) och i antagen naturvårdsplan 2022–2025 (beslutades av dåvarande klimat- och stadsmiljönämnden) en hög ambition om naturvårdsinsatser i Huddinges naturreservat. Förvaltningen ser ett behov av en ökad driftbudget för att genomföra naturvårdsinsatser i enlighet med naturvårdsplanen. Förvaltningen ser ett behov av årliga skötselinsatser såsom mer slåtter (maskinell och med lie), fortsatt friställning av jätteträd och ytterligare våtmarksputs. Insatserna kräver en ramökning 2024 på 1,3 mnkr som sedan behöver kvarstå. I inriktningsärende 2024–2026 för Huddinge kommun har medel inte avsatts för dessa insatser.

Vid eventuell utebliven ramökning kommer den höga ambitionen om naturvårdsinsatser i Huddinges naturreservat inte att kunna bibehållas. I de fastställda reservatsbesluten och skötselbesluten finns

åtgärder som inte kommer att kunna uppfyllas eller som kommer behöva senareläggas.

Naturvårdsinsatser genom bete i befintliga och fler hagar

En av de viktigaste åtgärderna för att genom naturvårdande insatser kunna stärka den biologiska mångfalden är att satsa på utökat bete i befintliga, nya och fler hagar. Detta är också något som ska ske utifrån skötselplanerna (beslutade av endera kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen – olika för olika planer) för naturreservaten. Exempel på områden där betet behöver utökas är Stensättradal, Flemingsbergsviken, Gladö och Ebbadal. För att lyckas med det och säkra att hagarna inte växer igen måste olika djurslag beta i olika hagar. Nämnden har kostnader för arbetstid, material och underhåll. Dessutom finns hagar som inte betats på flera år, där behovet är stort för att förhindra igenväxning och tillväxt av sly. Kommunen tar in externa djurhållare för att få markerna betade. Detta arbete kostar i både material och personella resurser. I dagsläget är den enhet som driver arbetet väldigt sårbar under betessäsongen. Nämnden ser ett stort behov av att stärka upp organisationen till exempel genom att ta hjälp av deltagare från arbetsmarknadsenheten och att anställa en handledare. Insatserna kräver en ramökning 2024 på 0,9 mnkr som sedan behöver kvarstå. I inriktningsärende 2024–2026 för Huddinge kommun har inga medel avsatts för detta behov. Vid eventuell utebliven ramökning kommer färre hagar att betas av färre antal djur och djurslag.

Invasiva arter

I naturreservaten och på naturmark finns tyvärr invasiva arter som kommunen måste fortsätta att bekämpa. 2022 fick Huddinge kommun 1,4 mnkr i stöd för delar av detta arbete genom Länsstyrelsen, men eftersom inget stöd utgår för 2023 och möjligheten till stöd framåt är ytterst osäker behövs sannolikt en ökad driftbudget på 1,4 mnkr 2024 som sedan behöver kvarstå. Nämnden har 2023 en budgetram på 0,7 mnkr för bekämpning av invasiva arter. Nämnden har för 2023 också fått extra medel på 0,5 mnkr i samband med kommunstyrelsens beslut angående Huddinge kommuns delårsrapport per 30 april 2023. I inriktningsärende 2024–2026 för Huddinge kommun har medel inte avsatts för detta. Arbetet behöver göras löpande varje år för att nå önskad effekt.

Friluftsanläggningar, drift och underhåll

I naturreservaten finns flera typer av friluftsanläggningar som på olika sätt tillgängliggör naturreservaten och underlättar för besökarna att vistas där. Förvaltningen ser ett fortsatt högt besöksstryck, vilket leder till stort slitage. Friluftsläggningarna kräver drift och underhåll, såsom byte av reservatstavlor och informationsskyltar, samt skötsel eller renovering av leder, entréer, spänger, stängselgenomgångar, vindskydd, grillplatser, fågeltorn och flytbryggor. Priserna för denna typ av arbete och material har ökat det senaste året. Därför behövs en ramökning 2024 på 0,4 mnkr som sedan behöver kvarstå. I inriktningsärende 2024–2026 för Huddinge kommun har medel inte avsatts för denna satsning. Detta får till följd att många leder, reservatsentréer, spänger, bänkar, vindskydd, grillplatser med mera inte kan renoveras utan endast finnas kvar i befintligt skick.

Kartläggning av besöksmönster i naturreservaten

På uppdrag av nämnden kartlade förvaltningen 2021 besöksmönster i naturreservaten. Under pandemiåren 2020–2021 syntes en kraftig ökning av besökare i reservaten, vilket innebar ett ökat slitage och behov av underhållsåtgärder. Resultatet gav ett detaljerat underlag för underhålls- och utvecklingsaktiviteter. Kartläggningen gjordes via mobildata och metodik finns framtagen. För att fortsätta arbeta med underhåll och utveckling av kommunens naturreservat och prioritera rätt är besöksstatistik via mobildata en viktig komponent. Därför behöver den kartläggning som gjordes 2021 följas upp inom de kommande tre åren. Önskemålet att få medel för 2025 kan skjutas fram ytterligare ett år.

Beräknad kostnad för kartläggningen beräknas till 0,4 mnkr, som ett tillfälligt engångsbelopp 2025. I inriktningsärende 2024–2026 för Huddinge kommun har medel inte avsatts.

Underhåll av vägar i naturreservat

Det finns många kilometer väg i kommunens reservat som används av allmänheten men framför allt av naturvårdsenheten för att komma till och kunna sköta naturreservaten och andra naturområden. Drift och underhåll av vägar i naturreservaten har varit eftersatt och förvaltningen ser därför ett behov av utökade driftmedel. Insatser som behöver genomföras är exempelvis väkantsslätter, hyvling och lagning av skogsvägar

och fnasning¹ av alléträd. För detta behövs en ramökning 2024 på 1 mnkr som sedan behöver kvarstå. I inriktningsärende 2024–2026 för Huddinge kommun har medel inte avsatts för detta. Vid eventuell utebliven ramökning kommer drift och underhåll av vägarna i naturreservaten inte att kunna utföras i tillräcklig utsträckning.

Utredning om att inrätta Kynäsberget som naturreservat

Kynäsberget är ett tätortsnära naturområde som har mycket höga skyddsvärden avseende biologisk mångfald, friluftsliv och rekreation. Kynäsberget är ett skogsbeklätt berg med mestadels barrskog men med ett stort inslag av lövträd. Skogen är tämligen opåverkad av skogsbruk. I området förekommer rödlistade arter och signalarter som indikerar höga naturvärden kopplade till skog med lång skoglig kontinuitet, det vill säga skog med träd och växtlighet i alla åldrar, från unga plantor till död ved.

Mot bakgrund av målvärdet för indikator 3.1.2 i miljöprogrammet kopplat till en ännu inte påbörjad åtgärd i den lokala åtgärdsplanen för Trehörningen ser förvaltningen ett behov av att under 2024 påbörja en utredning om att inrätta Kynäsberget som naturreservat. När naturreservat inrättas bevaras området från kommande exploatering. Detta innebär att området skyddas från både verksamheter som kan bidra till ökade fosforhalter och andra föroreningar i Trehörningen och att ytorna inte kommer att hårdgöras. Så länge området inte exploateras innebär det ingen negativ påverkan på Trehörningen, men om avsaknaden av skydd i form av naturreservat leder till att området exploateras i framtiden, finns risk att utebliven reservatsbildning ger negativa effekter på sjöns ekologiska status längre fram i tiden.

Kostnaden för att utreda detta bedöms bli cirka 0,3 mnkr. I inriktningsärende 2024–2026 för Huddinge kommun har inga medel avsatts för detta.

Vid eventuell utebliven ramökning kommer det bli svårt att genomföra åtgärden till år 2027, eftersom det är en flerårig process att inrätta naturreservat. Det innebär att kommunen troligtvis inte kommer att uppfylla sina åtaganden enligt den av kommunfullmäktige beslutade lokala åtgärdsplanen för Trehörningen inom utsatt tidsram. Inte heller kommer kommunen uppnå målvärdet för indikator 3.1.2 i miljöprogrammet.

Drift och underhåll av arrendegårdar och övriga fastigheter i naturreservaten

I naturreservaten finns drygt 80 byggnader av olika typ, storlek och skick som ingår i nämndens ansvarsområde. Plan- och bygglagen säger tydligt att fastighetsägaren är skyldig att inte låta byggnader förfalla. Det finns sedan en lång tid tillbaka en stor underhållsskuld för dessa byggnader. Flera akuta underhållsåtgärder behöver göras 2023 och 2024, då skicket på ett stort antal byggnader är dåligt. Det behövs bland annat medel för underhåll, allmän skötsel av byggnader och systematiskt brandskyddsarbete. För detta behövs en ramökning 2024 på 1,4 mnkr som sedan behöver kvarstå.

Dessutom har nämnden i år en arrendegård som har tomställts 2023 (Kastellet) och ytterligare en (Balingsholm) som kommer att tomställas i början av 2024 till följd av att arrendatorer har valt att avträda sina arrenden. Nämnden kommer att ha kostnader för syn, avräkning och övrig avtalshantering i svårare förhandlingsfrågor där kommunen behöver köpa tjänst, då kompetensen inom området saknas. Dessutom kommer annonsering av nya arrendatorer och efterföljande avtalsprocess kräva juridisk kompetens för att säkerställa att avtalen blir korrekta och inte kostar Huddinge kommun pengar i ett senare skede. Kostnader för dessa åtgärder är av engångskaraktär för 2024 och beräknas bli totalt 0,9 mnkr. I inriktningsärende 2024–2026 för Huddinge kommun har medel inte avsatts för detta. Vid eventuell utebliven ramökning till drift och underhåll av arrendegårdar och övriga byggnader i naturreservaten kommer kommunen inte kunna sköta byggnaderna så som plan- och bygglagen ålägger kommunen att göra i rollen som fastighetsägare och förvaltare. Det betyder i sin tur att byggnader kommer att få minskad skötsel och underhåll, vilket ökar på den stora underhållsskuld som finns redan idag. Det systematiska brandskyddsarbetet som också är en skyldighet för kommunen som fastighetsägare, kommer att behöva prioriteras ner. Kostnaderna för juridiskt stöd vid syn, avräkning och övrig avtalshantering i svårare förhandlingsfrågor kommer att finnas oavsett, vilket betyder att underhållsåtgärder av byggnader kommer att behöva prioriteras ner ytterligare.

Utveckling av Björksättra

Förvaltningen har utifrån uppdrag från den dåvarande klimat- och stadsmiljönämnden under 2022 påbörjat ett

¹ Fnasning innebär att olika typer av skott tas bort från trädet.

arbete med att ta fram förslag på hur Björksättra arrendegård skulle kunna utvecklas till en varierad och multifunktionell plats med hög tillgänglighet för allmänheten, där det skapas möjligheter för samverkan mellan näringsliv, forskning, utbildning, ideell verksamhet, sociala insatser och naturvårdsförvaltning i olika former. Arbetet har pausats i avvaktan på politiska inriktningsbeslut. Om beslut fattas om att genomföra förändringar på gården kommer budgetmedel (till både drift och investering) att behöva tillskjutas. I inriktningsärende 2024–2026 för Huddinge kommun har medel för detta inte avsatts.

Aluminiumfällning i Drevviken

För att förbättra Drevvikens ekologiska status är det viktigt att aluminiumfällningen i sjön kan slutföras 2024 i enlighet med det lokala åtgärdsprogrammet för Drevviken. Aluminiumfällning i Drevviken skulle ha slutförts under 2023, men då fällningen försenades till följd av överklagad upphandling påbörjades den först under hösten 2022. Det finns en stor risk att fällningen inte kommer att kunna slutföras under 2023 då sjön inte mäktar med att ta emot en för stor mängd aluminium på kort tid. Fällningen behöver därför fortsätta under 2024. Kostnaden för detta beräknas bli 2,25 mnkr som en tillfällig satsning, vilket också har beaktats i inriktningsärende 2024–2026 för Huddinge kommun.

Sjöarnas status

Förvaltningen behöver under 2024 inventera vilka data för sjöars status som förvaltningen och samarbetspartner har. Detta görs av konsulter genom insamling av saknade data samt analys av dessa. Utifrån resultatet behöver beslut fattas om vad nästa steg ska bli. Kostnaden är av engångskaraktär om 0,3 mnkr 2024 och 0,2 mnkr 2025. I inriktningsärende 2024–2026 för Huddinge kommun har medel inte avsatts för detta. Vid eventuell utebliven ramökning kommer inte konsulter att kunna köpas in för att analysera data för sjöarnas status. Konsekvensen blir att det blir svårare att få en professionell analys av datamängden vilket skapar sämre förutsättningar att kunna åtgärda eventuella kunskapsglapp som finns och därmed svårare att fatta korrekta beslut om vad nästa steg bör bli.

Investeringar

I inriktningsärende 2024–2026 för Huddinge kommun har det avsatts 120 mnkr i investeringar för natur- och stadsmiljönämnden 2024. Budgeten 2023 är 137,8 mnkr inklusive överförda medel från 2022. För 2024 är förvaltningens förslag på investeringsbudget 154,1 mnkr. Dessa avser mestadels att täcka löpande reinvesteringar. Den största delen av investeringarna är kopplade till beläggningsplanen. Målet är att kommunens samtliga gatubelysningsarmaturer senast 2024 ska bytas ut till LED. Från 2025 minskar därför investeringskostnaden. I det fall nämnden inte erhåller 154,1 mnkr kommer de beskrivna förslagen nedan alla att genomföras men de flesta i mindre omfattning.

Investeringar kopplade till lagkrav – prioritet 1

Konstruktionsbyggnader (broar, bullerplank)

Med konstruktionsbyggnader menas broar, tunnlar, bullerskydd av olika slag samt trappor. Nämnden ansvarar för driften av kommunens 96 broar, 200 bullerskydd och cirka 100 trappor.

Syftet med underhåll (reinvesteringar) är att samtliga konstruktionsbyggnader med hjälp av olika underhållsätgarder ska uppnå sin maximala tekniska livslängd.

Olika komponenter som ingår i till exempel en brokonstruktion behöver bytas ut med jämna mellanrum. Det kan bero på att komponentens tekniska livslängd är slut eller att den har utsatts för yttre påverkan.

Kommunen följer bland annat Trafikverkets infrastrukturregelverk TRVINFRA-00228. Kraven i regelverket ska tillämpas vid nybyggnad, tillståndsbaserat samt förutbestämt underhåll och förbättring av vägbro, järnvägsbro, gång- och cykelbro samt faunabro.

Reinvesteringar av konstruktionsbyggnader krävs årligen till ett belopp på 8 mnkr.

Gatuinvesteringar (räcken och skyltar)

Huddinge kommun har 87 mil vägar och gång- och cykelvägar med tillhörande utrustning som behöver bytas ut löpande. Det är i huvudsak fyra lagar som reglerar väghållning och kommunens ansvar som väghållare:

- väglagen (1971:948) (väghållning av allmänna vägar)
- plan- och bygglagen (2010:900) (gatuhållning)
- anläggningslagen (1973:1149) (väghållning av enskilda vägar), och
- vägsäkerhetslagen (2010:1362) (väghållares skyldigheter).

Kommunens som väghållare är enligt vägsäkerhetslagen ansvarig för säkerheten och för dem som färdas på vägen. Det betyder att kommunen är skyldig att kontrollera säkerheten på olika sätt. Exempelvis ska regelbundna vägsäkerhetsinspektioner göras. Genom inspektionerna ska väghållaren undersöka behovet av underhåll, reparationer eller andra åtgärder för att kunna hålla sitt vägnät säkert och vidta nödvändiga åtgärder. Det kan bland annat handla om att byta ut skadade trafikskyltar eller trafikskyltar som har tappat sin reflexfunktion, eller att byta ut skadade vägräcken.

Detta kräver en årlig reinvestering på 4 mnkr.

Vattenvårdsinsatser, LÅP

Vattenvårdsåtgärder krävs för att uppnå EU:s vattendirektiv (2000/60/EG) som säger att vattenförekomster i EU ska ha eller uppnå god status. Investeringarna avser vattenvårdsåtgärder i Lövsadalen, Ebbadalsdiket och Balingsholmsdalgången enligt de fastställda lokala åtgärdsprogrammen (LÅP). Kostnaden beräknas uppgå till 9 mnkr 2024, 5 mnkr 2025 och 1 mnkr 2026.

Dämnet i Trehörningen

Dämnet i Trehörningen är viktigt att åtgärda. Det finns ett föreläggande från Länsstyrelsen om att åtgärda dämnet inom fem år från 2022. Huruvida projektet ska hanteras inom kommunstyrelsen eller natur- och stadsmiljönämnden² har ännu inte avgjorts (se kommande promemoria). Planen är att upphäva vattendom 2024, projektera 2025 och genomföra 2026. Beräknad kostnad är 1 mnkr 2024, 1 mnkr 2025 och 5 mnkr 2026.

Investeringar utifrån beslut i Mål och budget – prioritet 2

Gatubelysning, utbyte till LED-armaturer

Målet är att kommunens samtliga gatubelysningsarmaturer senast 2024 ska bytas ut till LED. Beräknad kostnad 2024 är 20 mnkr. 2025 när alla armaturer är utbytta beräknas kostnaden minska till 6 mnkr årligen.

Investeringar utifrån Huddinge kommuns miljöprogram – prioritet 3

Stängsling av betesmarker i naturreservaten

Bete av hagar är en av de viktigaste åtgärderna för att främja biologisk mångfald och för att uppfylla naturvårdsplanen och öka den biologiska mångfalden. Detta kräver stängsling av nya hagar och ersättning av gamla och uttjänade stängsel. Det är ett arbete som behöver genomföras årligen på ett rullande 20–30-årsschema. Beräknad kostnad är 1,5 mnkr årligen.

Vattenvårdsinsatser, våtmarker

Vattenvårdsinsatser såsom våtmarker och grodgröpar, bland annat i odlingslandskapet Lissma, har hög prioritet. Utöver detta kommer förvaltningen med bidrag från Länsstyrelsen inventera potentiella våtmarker och ta fram förslag på insatser. Beräknad kostnad 2024 är 0,6 mnkr, 0,4 mnkr 2025 och 1 mnkr 2026.

Energieffektiviseringsåtgärder

Nämnden har i verksamhetsplanen 2023 gett förvaltningen i uppdrag att utreda vilka energieffektiviseringsåtgärder som skulle kunna genomföras på några av de byggnader som nämnden förvaltar. Exempel på tänkbara åtgärder som utredningen får ta ställning till är solceller, tilläggsisolering, byte av värmesystem, LED-belysning, samt elstolpar för nämndens naturvårdsbilar vid Balingsta. Ungefärlig uppskattad kostnad för att genomföra energieffektiviseringsåtgärderna är 8 mnkr 2024, 2 mnkr 2025 och 1 mnkr 2026.

² Av kommunstyrelsens förvaltnings samhällsbyggnadsavdelning eller av miljö- och bygglovsförvaltningens natur- och klimatavdelning.

Kartläggning av växthusgasutsläpp

Utifrån kommunens miljöprogram ser förvaltningen ett behov av att göra en IT-investering för anpassning av inköpsystem för att underlätta koldioxidsnåla inköp. Detta skulle med fördel kunna hanteras av kommunstyrelsens förvaltning. Beräknad kostnad är 0,5 mnkr.

Omställning av ytor för ängsmark

Enligt kommunens miljöprogram för 2022–2025, framhålls det positiva med att göra om gräsmattor till ängar. Areal av identifierade lämpliga kommunägda gräsytor som har ställts om till skötsel som gynnar den biologiska mångfalden, ska redovisas som en indikator (4.1.2). Målvärde 2025 är 10 hektar.

För att säkerställa kontinuerlig och kostnadseffektiv skötsel av 10 hektar ängar är det nödvändigt att ställa om ytorna till ändamålet. Det innebär bland annat att ytorna behöver jämnas till och rensas från stenar, stubbar, mindre träd, sly med mera. Det innebär också att inköp av färdiga ängsmattor behöver göras. Beräknad kostnad är 4 mnkr. Läs mer under driftavsnittet.

Investeringar utifrån basuppdrag – prioritet 4

Beläggningsplan – prioritet 4:1

Sedan 2017 har det årligen tagits fram en plan för kommunens gatubeläggningsarbete. Statusen på vägnätet och dess tillhörande gångbanor är i dagsläget relativt bra jämfört med många andra kommuner och i förhållande till Huddinges jämförelsekommuner. Det finns dock ett fortsatt stort åtgärdsbehov under 2024–2026. Därefter finns även ett underhållsbehov. Investeringskostnaden avgörs av i vilket skick som kommunens gator ska vara. Om de ska hållas i oförändrat skick beräknas kostnaden till 55 mnkr. En sänkt ambitionsnivå, i nivå med jämförelsekommunerna, skulle innebära en kostnad på 35–40 mnkr, medan en ökad ambitionsnivå för att förbättra skicket skulle innebära en kostnad på 70–75 mnkr.

Dagvattenåtgärder – prioritet 4:2

Dagvattenåtgärder är en verksamhet som inte går att planera utan är av akut natur. Exempel på åtgärder som kan behöva vidtas är byte av dagvattenbrunnar, nya diken, nya dagvattenledningar (vid akuta fel) med mera. Årligt belopp för detta beräknas till 6 mnkr.

Renovering av vegetationsytor, parkutrustning, säsongsbetonade dekorationer, återplantering av träd m.m. – prioritet 4:3

Nämnden ansvarar för driften av kommunens drygt 40 parker. Reinvesteringar för att hålla dessa i fint skick krävs årligen till ett belopp på 10 mnkr.

Naturvård enligt fastställda reservatsbeslut och naturvårdsplanen – prioritet 4:4

Naturvård enligt fastställda reservatsbeslut, skötselplaner och naturvårdsplanen prioriteras högt, däribland friställning av jätteträd och lövskogsskötsel om 40 hektar årligen. Det arbetas även med ett grönt kulturarv, såsom Balingsta äppellund, där identifiering av äppelsorter och nyplantering ska ske. Beräknad kostnad är 1,5 mnkr.

Upprustning av Balingsholms gård – prioritet 4:5

Arrendatorn avträder gården 2024. Investeringar i arrendatorsbostad och ekonomibygnader behöver genomföras för standardhöjning, energieffektivisering samt eventuellt ändrad inriktning för gården från mjölk- till köttproduktion. Beräknad kostnad är 5 mnkr 2024 och 2 mnkr 2025.

Upprustning av tomställda byggnader – prioritet 4:6

Elva av de cirka 80 byggnader som finns i naturreservaten är tomställda. En byggnad kommer troligtvis att under 2023 avyttras till privatperson genom mark- och exploateringssektionen på kommunstyrelsens förvaltning. En byggnad är i så dåligt skick att den behöver rivas. Två av byggnaderna har nämnden erhållit extern medfinansiering för att rusta upp. För att kunna hyra ut övriga byggnader behöver de först rustas för att uppnå normalt skick och enklare standard. För att nå dit måste investeringar genomföras, vilket också kommer att ge intäkter på sikt. Beräknad kostnad är 5 mnkr 2024, 5 mnkr 2025 och 2 mnkr 2026. Arbetet kommer till

största del att avropas av upphandlade entreprenörer.

Utveckling av Björksättra – prioritet 4:7

Förvaltningen har utifrån uppdrag från den dåvarande klimat- och stadsmiljönämnden under 2022 påbörjat ett arbete med att ta fram förslag på hur Björksättra arrendegård skulle kunna utvecklas till en varierad och multifunktionell plats med hög tillgänglighet för allmänheten, där det skapas möjligheter för samverkan mellan näringsliv, forskning, utbildning, ideell verksamhet, sociala insatser och naturvårdsförvaltning i olika former. Arbetet har pausats i avvaktan på politiska inriktningsbeslut. Om beslut fattas om att genomföra förändringar på gården kommer budgetmedel (för både drift och investering) att behöva tillskjutas. Kostnaden går i dagsläget inte att beräkna, utan beror på vad kommunfullmäktige beslutar ska hända med gården och i vilken takt.

Friluftsanläggningar i naturreservat för ökad tillgänglighet – prioritet 4:8

För att öka tillgängligheten och uppfylla naturvårdsplanen och fastställda reservatsbeslut ser förvaltningen ett behov av att investera i nya friluftsanläggningar (vindskydd, spänger, grillplatser, ledmarkeringar) i naturreservaten. Beräknad kostnad är 1 mnkr årligen.

Investeringar utifrån uppdrag i 2023 års verksamhetsplan som bör fortsätta 2024 – prioritet 5

Utveckling av stadsmiljöer

Förvaltningen har sedan 2021 ett uppdrag från nämnden att utveckla kommunens gröna stadsmiljöer. Detta görs till viss del i samarbete med civilsamhället. Uppdraget förväntas fortlöpa. Beräknad kostnad är 10 mnkr.

Gatuinvesteringar (stängsel, bommar och andra ej planerade vägarbeten)

Huddinge kommun har 87 mil vägar och gång- och cykelvägar med tillhörande utrustning som behöver bytas ut löpande. Detta kräver en årlig reinvestering på 4 mnkr.

Lokalresursplan

Natur- och stadsmiljönämnden ingår i ett projekt kring byggnation av ett nytt drifthus som kommer ersätta nuvarande drifthus på Förrådsvägen. Det nya drifhuset är tänkt att uppföras på tomten Vårdkasen 1:46 av Huddinge Samhällsfastigheter AB. Huddinge Samhällsfastigheter och miljö- och bygglovsförvaltningen kommer vara verksamhetsutövare i det nya drifhuset.

Eventuella förändringar av taxor och avgifter

I nuläget finns inget behov av att ändra taxorna inom natur- och stadsmiljönämndens ansvarsområde. En översyn av taxorna kommer att göras under 2024.